



Faktabladens roll för hamstrars välfärd

En granskning av djurbutikers faktablad i förhållande till L80 och aktuell forskning

Amanda Johansson

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Etologi och djurskydd (kandidat)
Uppsala 2025



Faktabladens roll för hamsters välfärd – En granskning av djurbutikers faktablad i förhållande till L80 och aktuell forskning

The role of fact sheets in hamster welfare – A review of pet stores' fact sheets in relation to L80 and current research.

Amanda Johansson

Handledare:	Jenny Loberg, SLU, institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Examinator:	Lisa Lundin, SLU, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i biologi, G2E
Kurskod:	EX0867
Program/utbildning:	Etologi och djurskydd (kandidat)
Kursansvarig inst.:	Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2025
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Nyckelord:	Hamster, djurskydd, försäljning, välfärd, djurbutik

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Abstract

Hamsters have long been popular as pets, yet their welfare remains a significant concern. A key challenge is the insufficient consideration of their natural behavioral needs, particularly in terms of space, bedding depth and environmental enrichment. Pet stores play a huge central role in shaping how hamsters are cared for, as they are the primary source from which many people acquire hamsters. Pet stores have a high level of responsibility in promoting proper welfare through accurate information. According to Swedish animal welfare legislation, when animals are sold to customers, a fact sheet must be provided to the new owner. This sheet is legally required to include at least fifteen points of information regarding the animal. The aim of this study was to examine the fact sheets to determine whether they meet current legal requirements and to assess whether the content is supported by scientific knowledge about hamsters. Furthermore, the study evaluated how the quality of this information may affect the overall well-being of hamsters. A total of five different pet stores were visited and managed to collect fact sheets from. These included information on both dwarf hamsters and golden hamsters (also called the Syrian hamster).

The results showed that none of the fact sheets fulfilled all fifteen legal requirements. Certain points were consistently missing across all five stores. While some of the information was in line with scientific recommendation, many key aspects were either omitted or presented in a vague or misleading manner. Although pet stores can provide more comprehensive information that would contribute positively to hamster welfare, they often choose not to do so. The information that is distributed is generally brief and, in some cases, contains inaccurate information that could impact a hamster's wellbeing. During this study, a lack of scientifically based information was also identified, which also plays a crucial role in understanding hamsters' natural behavior and what is required to provide them with to ensure a good quality of life for them.

Keywords: Hamster, animal protection, sale, welfare, pet store

Innehållsförteckning

1.	Inledning	5
1.1	Guldhamster, behov och naturligt beteende.....	5
1.2	Dvärghamster, behov och naturligt beteende.....	6
1.2.1	Rysk vintervit dvärghamster (<i>Phodopus sungorus</i>).....	6
1.2.2	Campbells dvärghamster (<i>Phodopus campbelli</i>).....	6
1.2.3	Roborovski dvärghamster (<i>Phodopus roborovskii</i>).....	7
1.3	Kinesisk dvärghamster, behov och naturligt beteende	7
1.4	Välfärdsproblem vid hållning av hamster	8
1.5	Djurskyddslagstiftningen	8
2.	Syfte och frågeställningar	10
3.	Material och metod	11
3.1	Insamling av faktablad	11
3.2	Granskning av faktabladen utifrån L80	11
3.3	Litteratursökning.....	13
4.	Resultat	14
4.1	Stämmer faktabladen med L80?.....	14
4.1.1	Antalet korrekta punkter.....	14
4.2	Vad anger vetenskapen i jämförelse med faktabladets innehåll?	15
4.3	Övrigt som upptäcktes i faktabladen	19
5.	Diskussion	19
5.1	Frågeställningar	20
5.1.1	Är faktabladen överensstämmelse med L80?	20
5.1.2	Faktabladens vetenskaplig grund	21
5.1.3	Faktabladens inverkan på hamstrars välfärd.....	21
5.2	Lagstiftningens problematik	23
5.3	För- och nackdelar med litteraturen	23
5.3.1	Orsaker som kan ha påverkat studier om hamsterns naturliga behov	Fel!
	Bokmärket är inte definierat.	
5.4	För- och nackdelar med material och metod	25
5.5	Etiska och samhällets perspektiv	26
5.6	Framtida forskning	26
6.	Slutsats	27
	Referenser.....	28
	Populärvetenskaplig sammanfattning	33

1. Inledning

Enligt försäkringsbolaget Agria är hamstern det tredje mest försäkrade djurslaget i Sverige 2024 enligt deras lista (Orrpars, 2024). Denna lista fokuserar på smådjur som gnagare, kanin och reptiler, och inkluderar inte hund, katt, häst, fågel och lantbruksdjur. Detta tyder på att hamstern är ett mycket vanligt sällskapsdjur. Hamstern är även vanlig i andra länder som exempelvis England (Fox & Neville, 2024). Det finns ett flertal olika arter av hamster som finns runt om i världen, men det är endast 5 av dessa arter som är vanligt förekommande som sällskapsdjur (Ifaw, 2024).

Hamstern räknas som ett exotiskt djur och i nuläget finns det mycket brister i djurhållningen av hamster, vilket har lett till stora välfärdsproblem (Grant *et al.*, 2017). Ett av problemen är att det är bristande tillgång på korrekt och pålitlig information om deras behov. Därför är det många djurägare som förlitar sig på djurbutikens personal för vägledning, men det har visats att deras information kan vara missledande (Warwick *et al.*, 2018). Detta innebär att djurbutikerna har en avgörande inverkan på djurens välfärd (Warwick *et al.*, 2018).

1.1 Guldhamstern, behov och naturligt beteende

En av de vanliga arterna av hamster som används som sällskapsdjur är den så kallade guldhamster (*Mesocricetus auratus*), även kallad syrisk hamster (O'Malley, 2005). Guldhamsterns naturliga ursprung är mellan gränsområdet vid Syrien och Turkiet (Gattermann *et al.*, 2001; O'Malley, 2005). Man har tidigare trott att guldhamstern lever i stäppområden, men arten har främst hittats i ängsmarker, vilket tyder på en förväxling har skett med en annan art, den turkiska hamstern (*Mesocricetus brandti*) som lever i dessa stäppliknande områden (Gattermann *et al.*, 2001; Kennerley *et al.*, 2022). Det är viktigt att notera att ängsmarker är en människoskapad miljö, och att guldhamstern har anpassat sig till denna. Den naturliga miljön guldhamstern levde i innan ängsmarker etablerades är inte fastställd.

Guldhamstern domesticerades runt 1930-talet som användes först till forskningsändamål men blev allt vanligare som sällskapsdjur med tiden (Gattermann *et al.*, 2001). Under en längre tid trodde man att guldhamstern var utrotad i det vilda (Gattermann *et al.*, 2001). Efter två expeditioner som gjordes av två universitet 1997 och 1999, hittade man ett par populationer igen (Gattermann *et al.*, 2001). Guldhamstern klassas fortfarande som en hotad art i det vilda (Kennerley *et al.*, 2022).

Guldhamstern är mycket aggressiv och starkt revirhävande mot artfränder, vilket gör att de lever solitärt och träffas vid parningssäsong (Winnicker *et al.*, 2022). De gräver djupa hålor med avancerade tunnelsystem (Winnicker *et al.*, 2022). En studie av Gattermann *et al.* (2001) visar att deras tunnelsystem varierar mellan 36 och 106 cm djupa och uppnår en längd på upp till 9 m. Tunnelsystem används för att ha separata områden för matförråd, sovplats och även urineringsplats (Winnicker *et al.*, 2022).

Studien av Gattermann *et al.* (2008) visar att den vilda guldhamstern inte är nattaktiv som man tidigare trott, utan endast verkar vara det i fångenskap. Studien visar att guldhamstern i det vilda är aktiv runt 6:00 till 8:00 och 16:00 till 19:30. De verkar vara grynings- och skymningsaktiva i det vilda medan guldhamstern i fångenskap är mer nattaktiv (Gattermann *et al.*, 2008; Winnicker *et al.*, 2022). Med hjälp av sina kindpåsar kan hamstern samla mat och förvara det i sitt matförråd (O'Malley, 2005). Guldhamstern är allätare och deras föda består av spannmål, frön, rötter och även insekter (Hutchins *et al.*, 2003). De äter i jämna intervaller på ungefär 2 timmar och kan äta ungefär 5–7 g mat dagligen (O'Malley, 2005). Guldhamstern uppvisar en begränsad synförmåga, vilket kan vara för att synen är inte lika användbar under deras vakna tid (O'Malley, 2005). Deras hörsel- och luktsinne är istället mer välutvecklat vilket underlättar födosök och att upptäcka rovdjur (O'Malley, 2005).

1.2 Dvärghamster, behov och naturligt beteende

I släktet dvärghamster (*Phodopus*) finns det tre arter som också är vanligt förekommande som sällskapsdjur. Dvärghamstern, liksom guldhamstern, lever i tunnelsystem och är allätare som äter frön, växtdelar och insekter (Hutchins *et al.*, 2003). De uppvisar en begränsad synförmåga, men ett väl utvecklat doft- och luktsinne, liksom guldhamstern (O'Malley, 2005). Många av dvärghamsterarterna och guldhamstern uppvisar gemensamma beteenden, men det finns indikationer på att varje art har specifika behov som skiljer sig åt.

1.2.1 Rysk vintervit dvärghamster (*Phodopus sungorus*)

Rysk vintervit dvärghamster kallas även för sibirisk dvärghamster (Bauer *et al.*, 2012). Arten kommer ursprungligen från områdena längs gränsen mellan Kazakstan och Ryssland (Cassola, 2016a). Deras levnadsmiljö är till största delen i torra stäppområden och halvöken (Cassola, 2016a). Arten fångades först in 1968 till forskningsändamål och såldes senare vidare till privatpersoner som sällskap (Figala *et al.*, 1973; Hamsterföreningen, 2024). Den aktuella kunskapen om den vilda populationens status är begränsad, men den klassificeras som livskraftig (LC=Least concern) av IUCN (Cassola, 2016a).

Den ryska vintervita dvärghamstern lever med hög flock densitet, där individerna delar tunnelsystem (Hedley *et al.*, 2023). Trots det sociala flocklivet bildar vissa individer starka parband och observerats sova tillsammans i samma bohåla (Hedley *et al.*, 2023).

1.2.2 Campbells dvärghamster (*Phodopus campbelli*)

Campbells dvärghamster lever i stora delar av Mongoliet samt i mindre områden i norra Kina och södra Ryssland (Cassola, 2016b). Arten förekommer både i buskskog, ökenområden och i halvökenområden (Cassola, 2016b).

Tunnelsystemen kan vara 1 m djupa och man har även sett att de tar över andra arters tunnelsystem istället för att gräva sina egna (Cassola, 2016b). Deras status i det vilda är livskraftig (Cassola, 2016b).

I det vilda har Campbells dvärghamster en låg flockdensitet i jämförelse med rysk vintervit dvärghamster (Hedley *et al.*, 2023). Wyenne-Edwards *et al.* (1987) har visat att arten är mer aggressiv och mer revirhävdande jämfört med andra dvärghamsterarter. Hos den domesticerade formen har man genom avel försökt minska aggressiviteten, och finns tecken på att detta beteende har minskat (Hedley *et al.*, 2023; Hamsterföreningen, 2024). Hanarna deltar aktivt i omvårdnaden av ungarna och spelar en viktig roll för ungarnas överlevnad (Wynne-Edwards *et al.*, 2003).

1.2.3 Roborovski dvärghamster (*Phodopus roborovskii*)

Roborovski dvärghamster kallas även för ökenhamster (Cassola, 2016c). I det vilda lever de nära gränsområdet mellan Mongoliet och Kina, i sandiga ökenområdet men även i delar av gräsbevuxen mark (Cassola, 2016c). Samma källa beskriver att arten undviker områden med lerjord och buskig vegetation.

Roborovski dvärghamster fångades in på 1970-talet och fördes till Moskva Zoo, men inga avkommor föddes vid det tillfället (Feoktistova & Meschersky, 2005). Andra institut som har försökt att avla på arten har haft svårigheter att få avkommor i laboratorieförhållanden, vilket kunde bero på höga stressnivåer (Feoktistova & Meschersky, 2005). Enligt Kolynchuk (2015) från Animal Diversity Web, anges specifikt att Roborovski dvärghamster tillkom till djurhandeln omkring 1990-talet, efter att en lyckad uppfödning först skedde i Nederländerna. Liknande uppgifter hittas även hos flera andra internetkällor. Den enda vetenskapliga källa som kunde hittas var att under 1994 lyckades de etablera en stabil koloni genom avel av Roborovski dvärghamster på Chernogolovka biologiska station vid Severtsov-institutet (Feoktistova & Meschersky, 2005). Exakt vilket årtal och vem som hade lyckats först är oklart.

1.3 Kinesisk dvärghamster, behov och naturligt beteende

Den kinesiska dvärghamstern klassas inte som en dvärghamster, utan tillhör släktet råttamstrar (*Cricetulus*), och troligen fått sitt namn på grund av dess storlek (Hamsterföreningen, 2024). Den kinesiska dvärghamstern är den som förekommer minst i djurbutiker men har dokumenterats i fångenskap sedan 1919 (Miedel & Hankenson, 2015). Den kinesiska dvärghamstern har en mer komplex historia när det gäller dess aktuella artnamn.

Inom biomedicinsk forskning har arten klassificerats som *Cricetulus griseus*, medan vissa taxonomer har ifrågasatt detta och klassificerar arten istället som *Cricetulus barabensis* (Feeney, 2012). Detta har lett till en viss osäkerhet kring vilken klassificering som är korrekt för den kinesiska dvärghamstern. Vid granskning av diskussioner av olika forum och webbsidor framgår det att vissa anser *Cricetulus barabensis* och *Cricetulus griseus* är samma art, eller att *Cricetulus griseus* är den domesticerade formen av *Cricetulus barabensis*.

IUCNs rödlista beskriver tillståndet av den vilda arten *Cricetulus barabensis* vilken de även benämner som randig dvärghamster. Deras utbredning sträcker sig ut mot Mongoliet, Ryssland, Kina och Korea, där de lever i mer skogsstäpp, halvöknar och har hittats leva i byggnader (Batsaikhan, 2016). De gräver enklare hålsystem som kan vara 10–50 cm djupa (Batsaikhan, 2016). Den kinesiska dvärghamstern lever solitärt likt guldhamstern (Hedley *et al.*, 2023).

1.4 Välfärdsproblem vid hållning av hamster

En studie av Hedley *et al.* (2023) visar att det är vanligare att dvärghamstrar hålls ensamma, vilket är i kontrast till deras naturliga sociala behov. Samtidigt visar studien att när flera dvärghamstrar hålls tillsammans, uppstår det konflikter, något som kan beror på otillräckligt utrymme eller bristfällig inredning. En studie av Fox & Neville (2024) som fokuserar på guldhamstrar, visar att de oftare hålls ensamma, vilket stämmer överens med deras solitära behov.

Stress är ett vanligt förekommande välfärdsproblem hos hamster vilket beror mycket på burens storlek, miljöberikning och inredning (Hauzenberger *et al.*, 2006). Ett vanligt förekommande beteendeproblem är gallergnagning (Hauzenberger *et al.*, 2006). Gallergnagning är ett stereotypt beteende som uppstår vid understimulering och en känsla av att vilja rymma (Hauzenberger *et al.*, 2006). Hamsterföreningen (2024) beskriver att gallergnagning kan orsaka allvarliga skador på tänder och i munnen, samt leda till att pälsen runt nosen skavs bort. Ett annat vanligt välfärdsproblem är överdrivet springande i hjul, vilket har

associerats med ett starkt behov att få utlopp för sitt naturliga behov av fysisk aktivitet, men har även kopplats till stress (Hauzenberger *et al.*, 2006).

1.5 Djurskyddslagstiftningen

Den aktuella djurskyddslagstiftningen för hamster finns i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:15) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby, saknr L80 (hädanefter kallad L80). Vid yrkesmässig försäljning av djur har man enligt 3 kap. 2 § i L80 en skyldighet att överlämna ett faktablad för den art som säljs. Under 3 § i samma kapitel ska ett faktablad avseende för fåglar, däggdjur, reptiler eller groddjur innehålla:

1. det svenska eller vetenskapliga namnet på djurets art eller släkte,
2. djurets kön i de fall då detta kan avgöras genom en okulärbesiktning eller med hjälp av en enkel undersökning av djuret,
3. djurartens normala vuxenstorlek,
4. djurartens normala livslängd,
5. djurartens aktivitetsmönster och sociala organisation i naturen,
6. på vilket sätt djurets behov av utrymme, inredning, klimat och ljus kan tillgodoses,
7. hur djurets förvaringsutrymme kan göras rymningssäkert,
8. på vilket sätt djurets behov av att vara tillsammans med andra djur kan tillgodoses,
9. hur djuret bör hanteras,
10. hur djurets näringsbehov kan tillgodoses,
11. djurets eventuella dräktighet om det är ett däggdjur,
12. djurets eventuella behov av vintervila om det är en reptil eller ett groddjur,
13. åtgärder som kan underlätta miljöomställningen för djuret,
14. de vanligaste tecknen på stort hälsotillstånd hos djuret, samt
15. eventuella sjukdomar som djurarten är särskilt utsatt för och hur djuret kan skyddas mot dessa.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att undersöka om den information som finns med i djurbutikernas faktablad följer djurskyddslagstiftningens krav på innehåll. Vidare kommer arbetet undersöka hur denna information i dessa faktablad stämmer överens med nuvarande forskning om beteende och behov hos olika arter av hamstrar.

Frågeställningar:

- *Stämmer faktabladens innehåll med vad Jordbruksverkets föreskrift L80 anger?*
- *Hur väl stämmer informationen i faktabladen med aktuell forskning om hamstrars behov?*
- *Vilken inverkan har faktabladens innehåll på hamstrars välfärd?*

3. Material och metod

3.1 Insamling av faktablad

Vid insamling av faktablad besöktes sex djurbutiker och tre mejl skickades. En djurbutik hade inget faktablad på plats och två andra butiker svarade inte på mejlet. Totalt samlades faktablaken in från fem djurbutiker, varav fyra samlades in fysiskt på plats och ett via mejl. De faktablad som samlades in var både för guldhamster och dvärghamster. En av djurbutikerna uppgav vid samtal att de endast har försäljning av dvärghamster men jag fick faktablad för både för guldhamster och dvärghamster. Vid närmare inspektion av faktablaken bestämdes att bara ta med faktabladet för dvärghamster, eftersom den för guldhamstern hade utdaterad information. Under arbetet kommer djurbutikerna att benämnas som djurbutik 1, djurbutik 2, djurbutik 3, etcetera, för att säkerställa deras anonymitet under detta arbete.

De flesta faktablad hade ett separat blad för dvärghamster och ett för guldhamster, en djurbutik istället hade allt tillsammans i samma blad och separerade olika behov i flytande text. Ett faktablad beskrev endast rysk vintervit dvärghamster, eftersom det var den enda arten de sålde. Faktablaken var formulerade på olika sätt, vissa använde ett mer lättförståeligt språk medan andra hade ett mer formellt språk.

3.2 Granskning av faktablaken utifrån L80

Faktablaken bedömdes enligt 3 kap. 2 § i L80. Bedömningen gjordes utifrån punkter från 1 till 15, men punkt 12, som lyder ”djurets eventuella behov av vintervila om det är en reptil eller ett groddjur” var inte relevant för hamster. Det innebar att totalt 14 punkter användes vid bedömningen. Dessa låg till grund för en checklista som skapades genom Microsoft Excel, där varje punkt bockades av när innehållet i faktabladet uppfyllde kraven från L80 (Tab. 1). En checklista togs fram för dvärghamster och en för guldhamster, eftersom de oftast hade separata faktablad.

Tabell 1: Beskrivning av de kriterier som krävs för att en punkt från L80 ska anses vara uppfylld och därefter kunna bockas av i en checklista i Microsoft Excel. Den vänstra kolumnen är punkterna från L80 som är från 1–11 och 13–15. Den högra kolumnen är en beskrivning på hur en av punkterna godkänns.

Punkterna från L80	Villkor för att en punkt blir godkända
1. Det svenska eller vetenskapliga namnet på djurets art eller släkte.	Faktabladet ska ha med det svenska namnet <u>eller</u> det vetenskapliga namnet.
2. Djurets kön i de fall då detta kan avgöras genom en okulärbesiktning eller med hjälp av en enkel undersökning av djuret.	Beskrivning av hur man kan identifiera skillnaden mellan en hane och en hona.
3. Djurartens normala vuxenstorlek.	Beskrivning om deras normala vuxenstorlek antingen längd eller i vikt.
4. Djurartens normala livslängd.	Beskrivning av hur länge hamsterns normala livslängd.
5. Djurartens aktivitetsmönster och sociala organisation i naturen.	Beskrivning av hamsterns aktivitetsmönster (nattaktiv) samt deras sociala organisation, om de lever i flock eller ensamma (solitära).
6. På vilket sätt djurets behov av utrymme, inredning, klimat och ljus kan tillgodoses.	Beskrivning om deras behov av utrymme, inredning, klimat och ljus ska finnas med.
7. Hur djurets förvaringsutrymme kan göras rymningssäkert.	Beskrivning av vad man bör tänka på för att rymningssäkra förvaringsutrymmen, särskilt burar.
8. På vilket sätt djurets behov av att vara tillsammans med andra djur kan tillgodoses.	Beskrivning om hamsterns sociala behov. För flocklevande arter ska det förklaras hur dessa behov tillgodoses i fångenskap. För solitära arter ska det också tydligt redogöras hur det solitära behovet tillgodoses.
9. Hur djuret bör hanteras.	Beskrivning av hantering av hamster ska inkludera hur man lyfter upp den, samt hur man håller hamstern på ett säkert och lugnt sätt.
10. Hur djurets näringsbehov kan tillgodoses.	Beskrivning av vad hamsterns foder bör innehålla för att säkerställa en balanserad kost, samt hur ofta en hamster bör matas.
11. Djurets eventuella dräktighet om det är ett däggdjur.	Beskrivning om dräktighetstiden ska finnas med, eventuellt även tiden för könsmognad.
13. Åtgärder som kan underlätta miljöomställningen för djuret.	Beskrivning av de första dagarna med en ny hamster i hemmet, inklusive hur man underlättar anpassning till sin nya miljö och rutiner för att minska stress.
14. De vanligaste tecknen på stort hälsotillstånd hos djuret.	Beskrivning om hur man kan identifiera tecken på försämrad hälsa hos hamstern, genom beteendemässiga förändringar eller andra synliga symtom.
15. Eventuella sjukdomar som djurarten är särskilt utsatt för och hur djuret kan skyddas mot dessa.	Beskrivning gällande vanliga sjukdomar som förekommer hos hamstrar, samt förebyggande åtgärder. Fler vanliga sjukdomar ska beskrivas, inte bara en.

3.3 Litteratursökning

Faktabladens innehåll har granskats och jämförts med den aktuella vetenskapliga litteraturen om hamster. Detta för att få en överblick över hur väl informationen i faktabladet, som ges ut till djurägarna, stämmer överens med det vetenskapliga belägg som finns. Den litteratursökning som användes hade dessa sökord: *"Phodopus"*, *"Hamster"*, *"Dwarf hamster"*, *"Syrian hamster"*, *"Golden hamster"*, *"Mesocricetus auratus"*, *"Hamster social structure"*, *"Phodopus sungorus"*, *"Phodopus campbelli"*, *"Phodopus roborovskii"*, *"Cricetulus griseus"*, *"Cricetulus barabensis"*, *"Pet stores influence"*, *"Pet stores animal welfare"*, *"Hamster welfare"*, *"history"*, *"domestication"*, *"hamster burrowing"*, *"Hamster behaviour"*, *"Hamster social behavior"*, *"Chinese dwarf hamster"*. Sökorden användes även i olika kombinationer.

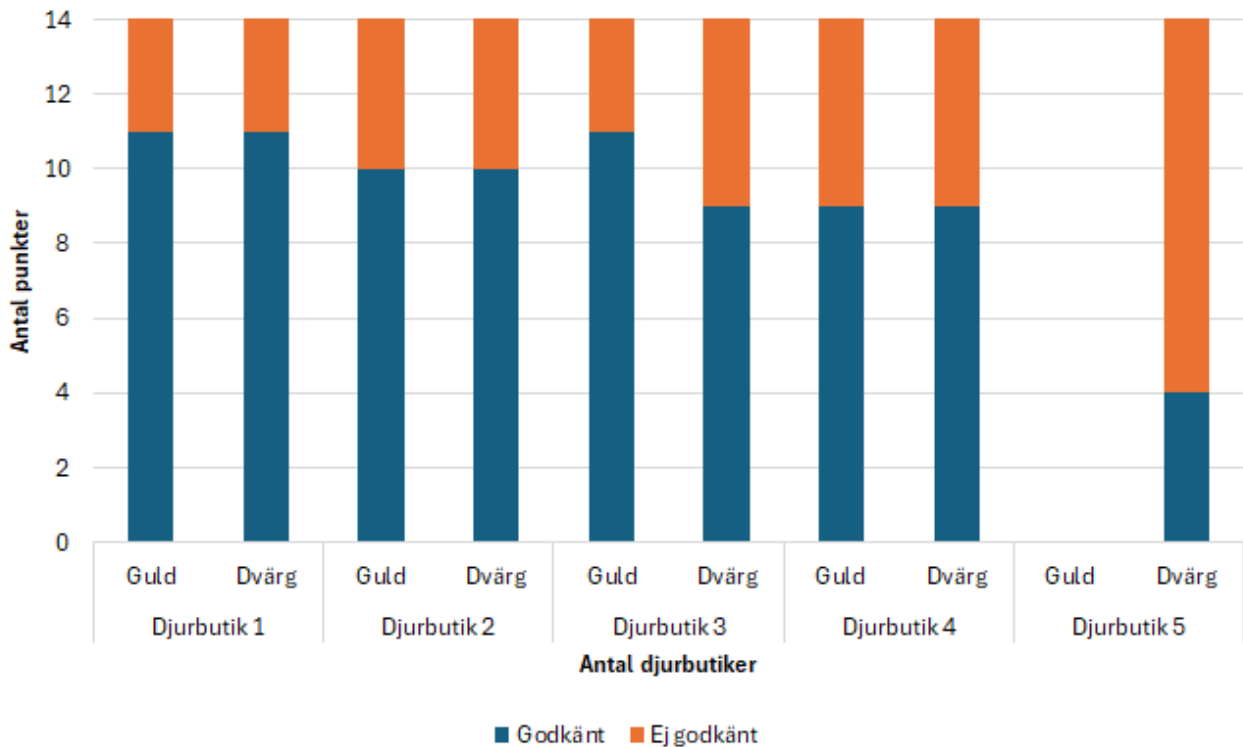
Till litteraturstudien användes totalt 15 artiklar i resultatet. Artiklarna som använts är en variation av äldre och nyare publikationer. Fokus har varit att få in en majoritet av artiklar som är nyare och med mer uppdaterad forskning. De flesta studier som har använts ligger mellan 2005–2025.

Under arbetet har ChatGPT använts för språkkontroll och meningsuppbyggnad.

4. Resultat

4.1 Stämmer faktabladen med L80?

Inga av de 5 faktabladen för dvärghamster eller de 4 för guldhamster, uppfyllde samtliga krav enligt L80. Djurbutik 5 hade lägsta antalet godkända punkter (Fig.1). Djurbutik 3, som presenterade både dvärghamster och guldhamster i ett gemensamt faktablad, visade en skillnad i antalet korrekta villkor för respektive art (Fig.1).

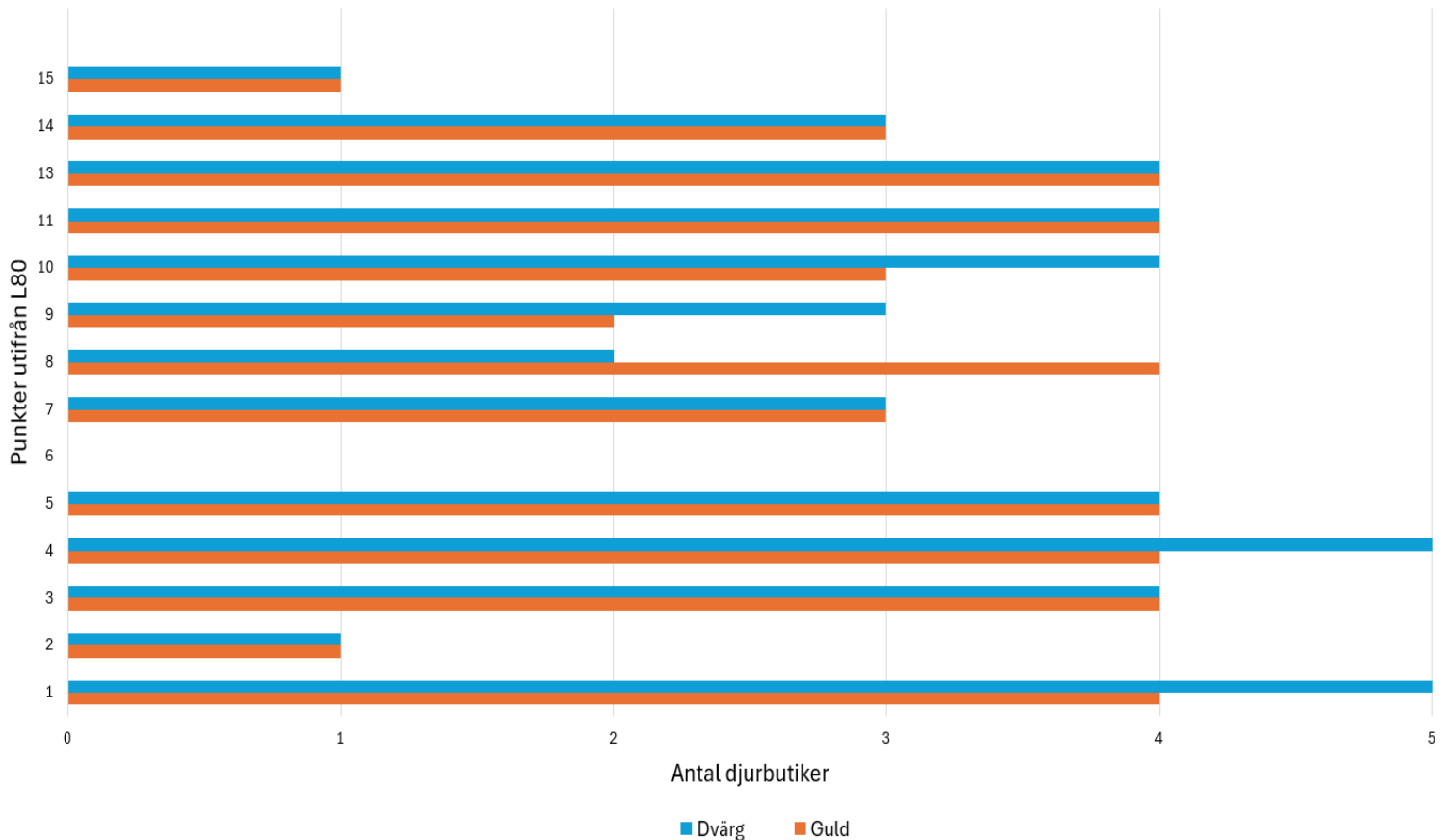


Figur 1. Det totala antalet godkända villkor för varje djurbutik av punkterna från L80, samt även antalet ej godkända. Översyn för både dvärghamster och guldhamster. X-axeln beskriver antalet djurbutiker ($n = 5$), där de olika faktabladen kommer ifrån. Djurbutik 5 har ej några guldhamstrar.

4.1.1 Antalet korrekta punkter

Ingen av djurbutikerna uppfyller punkt 6 för vare sig guldhamster eller dvärghamster, eftersom information om klimat och ljus saknades (Fig. 2). Endast

djurbutik 3 beskrev ljus, men utelämnade fortfarande information om klimat (Fig. 2). När det gäller punkt 2 och 15 var det endast djurbutik 1 som uppfyllde dessa krav (Fig. 2). Djurbutik 3, 4 och 5 saknade information om den kinesiska dvärghamstrarnas solitära behov.



Figur 2. Totala antalet godkända punkter utifrån L80 från 1–11 och 13–15. Punkt 12 är inte aktuell. X-axeln beskriver antalet djurbutiker som varit med i denna undersökning ($n = 5$).

4.2 Vad anger vetenskapen i jämförelse med faktabladets innehåll?

Det svenska eller vetenskapliga namnet på djurets art och släkte

Information i faktabladen innehöll i stort sett korrekta artnamn. Dock förekom ett faktablad där det svenska namnet var korrekt, men de vetenskapliga namnen angavs felaktigt. De felaktiga artnamnen listades som *Phodopus sungorus sungorus*, *Phodopus sungorus ccambelli* och *Phodopus sungorus roborovski*. De korrekta vetenskapliga namnen är *Phodopus sungorus*, *Phodopus campbelli* och *Phodopus roborovskii* (Bauer et al., 2012).

Könsbestämning

Endast ett av faktabladerna tog upp könsbestämning hos hamstrar. Information som presenterades var korrekt; att hanens könsöppning och analen är längre ifrån varandra, medan honans sitter närmare varandra, vilket även beskrivs av O'Malley (2005).

Normala vuxenstorlek och livslängd

Winnicker *et al.*, (2022) uppger att guldhamstrar kan bli ca 15–18 cm långa och väga mellan 100 - 140 g. För rysk vintervit dvärghamster anges att hanarna blir 11 cm långa och väger mellan 40 - 50 g, medan honorna är något mindre, omkring 9 cm långa och väger ca 30 g. Den kinesiska dvärghamster blir ungefär 9 cm lång och väger mellan 39 - 46 g (Feeney, 2012). Detta stämmer överens med den information som anges i samtliga faktablad.

För Campbells dvärghamster och Roborovski dvärghamster kunde ingen aktuell vetenskaplig källa hittas som redovisar uppgifterna om vikt och kroppslängd. Faktabladens information namnger att Campbells dvärghamster blir ca 9–12 cm och Roborovski 5–7 cm. Ett annat faktablad beskriver att vikten är ca 20–30 g. Ingen vetenskaplig artikel med specifik information om livslängd hittades, men alla faktablad beskrev att deras livslängd är 2–3 år gammal, för alla arter.

Utrymme, inredning, klimat och ljus

Samtliga djurbutiker hänvisade till minimikraven enligt L80, men de flesta rekommenderade större burar än minimåtten, med undantag för djurbutik 1. Butiken beskrev att en rymlig bur var viktigt, men angav måtten 55x33 cm för dvärghamster men inget specifikt mått för guldhamstrar. Enligt Fischer *et al.*, (2007) bör guldhamstrar ha en burstorlek på minst 10,000 cm² för att må bra. Det har inte hittats några vetenskapliga studier som specificerar motsvarande behov för dvärghamstrar. Tillräckligt utrymme är en viktig faktor för hamsterns välfärd (Fischer *et al.*, 2007). Alla arter av hamster har behov av att gräva och göra tunnlar i varierad grad (Gattermann *et al.*, 2001; Cassola, 2016b; Cassola, 2016c; Batsaikhan, 2016). Några av faktabladerna saknar att beskriva hamsterns behov att gräva och göra tunnlar, endast tre djurbutiker beskriver detta behov i sina faktablad. Dock saknar en av dessa djurbutiker att beskriva detta behov när det berör guldhamster, men nämner att i faktabladet om dvärghamster. Ett av faktabladerna beskriver att det är roligt att observera när hamstrarna klättrar runt i buren, men många andra faktablad beskriver att detta är farligt då deras djupseende är väldigt dåligt och hamstrar riskera att falla om de klättrar för högt. Detta får stöd av O'Malley (2005) som beskriver att hamstrarnas syn är begränsad.

Alla faktablad beskriver att en bur ska innehålla bohåla, matskål, vattenflaska och sand för att uppfylla behovet att sandbada. Det finns ingen vetenskaplig information om hamsterns behov av sandbad.

Ingen djurbutik hade nämnt hamsterns behov av rätt klimat. Den rekommenderade temperaturen för hamster är 20–24° C (O'Malley, 2005). Om temperaturen understiger 5° C kan hamstern gå in i vinterdvala.

Ett av faktabladen beskrev att guldhamstern behöver tillgång till ljus, antagligen dagsljus eller lampa, för att kunna få en naturlig dygnsrytm. O'Malley (2005) beskriver endast att deras optimala fotoperiod för en optimal reproduktion är ungefär 14 timmar natt och 10 timmar dag.

Säkerställande av rymningssäkert förvaringsutrymme

Ingen aktuell vetenskaplig forskning hittades inom detta ämne. Faktabladen innehöll information att ha en bur som har en stark plast, för att hamstrar kan gnaga sönder den. Faktabladen beskrev att det är viktigt att säkra toppen av buren för att förhindra hamstern att klättra ut. När hamstern vistas utanför buren tipsar faktabladen om att använda en lekbage, hamsterboll, hamstersele eller att säkra rummet, eftersom hamstrar är snabba djur som lätt kan försvinna.

Social struktur och aktivitetsmönster

De flesta faktablad nämner att guldhamstern ska leva ensam eftersom de har ett solitärt behov. För dvärghamstrar beskriver faktabladen att de ska hållas med en partner men även att man ska vara uppmärksam över att de kan bråka och behöva separeras. Faktabladen beskrev även att inte blanda ihop olika arter av dvärghamstrar. Dock var det tre faktablad som missade att beskriva det solitära behovet hos den kinesiska dvärghamstern (Hedley *et al.*, 2023).

Campbells dvärghamster, rysk vintervit dvärghamster och roborovski dvärghamster är flocklevande i det vilda och har setts leva i mindre eller större flockar (Hedley *et al.*, 2023). För både guldhamster och den kinesiska dvärghamstern har man sett att de lever mer solitärt i det vilda (Winnicker *et al.*, 2022).

Faktabladen beskrev även att både dvärghamster och guldhamster är natt- eller skymningsaktiva. Gattermann *et al.* (2008) skriver att guldhamstern har ett aktivitetsmönster i fångenskap som är nattaktiva. Ingen forskning inom dvärghamstrarnas aktivitetsmönster hittades.

Hantering

Ingen aktuell vetenskaplig forskning hittades inom detta ämne. Informationen från faktabladen beskriver om man vill bära en hamster ska man kupa händerna underifrån, annars liknar man en rovfågels klor om man greppar ovanför. Även vid hållning av hamster ska man tänka på att vara försiktig så att de inte faller.

Näringsbehov

Guldhamstern är allätare och deras naturliga föda består av frön, frukter, gräs, blad och insekter (O'Malley, 2005; Grant, 2024). Vilket stämmer överens med vad faktabladen anger. Dock så hittades ingen specifik vetenskaplig studie av näringsbehov hos de olika arterna av dvärghamstrarna. Beskrivning av föda i faktabladen för dvärghamstrar är, likt guldhamstern, att de är allätare och äter frön, insekter, frukter och örter. Faktabladen beskriver även att hamstern ska ha fri tillgång till foder och komplettera med grönsaker och frukter då och då.

Dräktighet

Guldhamsterns dräktighetstid är mellan 15–18 dagar och den blir könsmogen vid 6 veckors ålder (O'Malley, 2005; Murray 2012). För den kinesiska dvärghamstern är dräktighetstiden 20,5 dagar och den blir könsmogen vid 8–12 veckor (Feeney, 2012). För rysk vintervit dvärghamster är dräktighetstiden 18–19 dagar, inget hittades när den blir könsmogen (Bauer *et al.*, 2012).

Information om dräktigheten i faktablad kunde variera. För guldhamster nämner ett faktablad att dräktighetstiden är mellan 16–21 dygn medan resten av faktabladen nämner 15–18 dygn. Dock skriver faktabladen om att könsmognaden är från 4–5 veckor. För dvärghamster beskriver de flesta faktablad dräktighetstiden 15–18 dygn och en annan beskriver det som 18–21 dygn. Det är endast ett faktablad som beskriver dräktighetstiden separat för varje art vilket var att Campbells och rysk vintervit dvärghamster bar en dräktighetstid på 18–20 dygn och för roborovski och kinesisk dvärghamster är det 20–22 dygn. Könsmognad för dvärghamster beskrevs vara 4–5 veckor. Ett faktablad beskrev könsmognad vid 3 veckors ålder under sommarhalvåret.

Miljöomställning för hamster

Ingen aktuell vetenskaplig forskning hittades inom detta ämne. Samtliga faktablad beskrev att första dygnet ska hamstern vara i fred för att vänja sig vid nya dofter och intryck. Vissa beskrev att man kan sitta jämte buren och läsa en bok.

Tecken på stort hälsotillstånd och eventuella sjukdomar samt förebygga sjukdomarna

De flesta faktablad fokuserade främst på att förklara tandproblem hos hamstrar. Det överensstämmer med vad som framkommer i vetenskapliga artiklar, där tandproblem beskrivs som en vanligt förekommande sjukdom hos hamstrar (Pellet & Mancinelli, 2017).

Bland andra vanliga sjukdomar som saknas i faktabladen är den förekommande sjukdomen "wet tail", vilket är ett tillstånd där hamstern drabbas av diarré. Orsaken kan vara stress eller olämpligt foder (Brown & Donnelly, 2012).

Ett av faktabladen nämner att Campbells dvärghamster kan drabbas av en ärftlig diabetes. Däremot visar vetenskapliga studier endast belägg för att den kinesiska dvärghamstern kan ha en ärftlig form av diabetes (Pellet & Mancinelli, 2017). Enligt samma källa uppvisar drabbade hamstrar symtom såsom ökad törst och aptit, ökad urinering samt viktnedgång.

4.3 Övrigt som upptäcktes i faktabladen

Vid granskning av faktabladen framkom även information som inte omfattas av krav i L80, men som ändå lyfts fram. Bland dessa fanns råd om att tillsätta kalksten och mineraldroppar i vattnet, samt information om att hamstern ska badas. Det nämns även att buren bör städas minst 1–2 gånger i veckan, och ibland att man ska använda desinfektionsmedel vid städning. Vissa faktablad nämner även att hybrider mellan dvärghamstrar kan förekomma.

5. Diskussion

5.1 Frågeställningar

5.1.1 Stämmer faktabladen överens med L80?

Resultatet visade att många av faktabladen saknade en del punkter från L80. Trots detta innehöll majoriteten av de insamlade faktabladen ändå mer än hälften av de punkter som behövde ingå, dock något viktigt som bör upplysas är att informationen i faktabladen upplevdes vara kortfattat och skulle gynna med mer noggrannare beskrivning på många av punkterna. Djurbutiker brister i sina generella kunskapsnivåer inom olika arters biologi och djurhållning, speciellt för exotiska arter (Warwick *et al.*, 2018). Ett förekommande problem i faktabladen var att de inte särskilde olika arters behov, utan istället sammanfogade informationen till ett gemensamt stycke. Detta var särskilt vanligt i faktabladen om dvärghamstrar, där flera arter beskrevs i samma text. Detta kan leda till förvirring, både kring vilken information som gäller för den specifika art djurägaren har köpt, och genom att det antyds att alla arter har liknande behov, vilket inte alltid stämmer. Ett exempel är att vissa faktablad inte beskrev den kinesiska dvärghamsterns solitära levnadssätt, utan istället beskrev dvärghamstrar generellt som flocklevande. Detta kan delvis bero på en vanlig missuppfattning att den kinesiska dvärghamstern tillhör samma släkte som övriga dvärghamstrar, när den i själva verket tillhör släktet råtthamstrar (Hamsterföreningen, 2024).

I det faktablad där information om alla arter hade skrivits i ett och samma blad uppstod även flera missförstånd. Ett exempel är formuleringen som löd: "Guldhamstrar är skymnings- och nattaktiva". Detta kan misstolkas som att endast guldhamstern är skymning- och nattaktiv, och inte dvärghamstern. Detta visar på vikten av att särskilja arternas behov tydligt, för att säkerställa att den information som når ut till djurägaren är korrekt och inte leder till missuppfattningar.

En annan viktig iakttagelse var att flera faktablad saknade information om klimat, ljus, könsbestämning och vanliga sjukdomar. Att dessa viktiga aspekter ofta utelämnats väckte frågor. Ett möjligt skäl till att klimat inte nämns kan vara bristande kunskap hos personalen över hur mycket påverkan denna information har på hamsterns välmående. Även om hamstrar i det vilda går i dvala vid låga temperaturer är detta inte önskvärt hos den domesticerade hamstern eftersom detta kan vara skadligt för dem (vet4pets, 2024). Om en dvala pågår under en längre tid

riskerar det att hamstern dör av uttorkning och näringsbrist (vet4pets, 2024). Därför är det avgörande att få information om vilken temperatur som är lämplig för hamstern att vistas i.

5.1.2 Faktabladens vetenskaplig grund

Den information som presenterades i faktabladerna stämmer till största delen överens med den vetenskapliga litteraturen, men mindre avvikelser förekom. En utmaning i arbetet med att hitta vetenskapligt stöd var att identifiera källor som täcker varierande behov hos olika arter. Detta gör att det är svårt att dra några tydliga slutsatser utifrån resultatet. Brister i vetenskaplig grund diskuteras mer ingående längre ner i diskussionen.

Viss information i faktabladerna, särskilt den information som inte tillhör punkterna från L80, visade sig vara felaktig utifrån den vetenskapliga grunden som finns. Enligt Warwick *et al.* (2018) så kan djurbutiker sprida missvisande information och bristande kunskaper om exotiska djurs skötsel. Detta kan öka försäljning men har i sin tur allvarliga konsekvenser för djurens välfärd som hög dödlighet och bristande djurhållning (Warwick *et al.*, 2018). Detta väcker frågor om faktabladerna verkligen står för en vetenskaplig grund eller mer av en marknadsföringsstrategi.

5.1.3 Faktabladens inverkan på hamstrars välfärd

Brister i informationen som presenteras i faktabladerna kan ha en stor påverkan på hamsterns välfärd. Många djurägare förlitar sig på att djurbutikernas personal har korrekt kunskap och om innehållet i faktabladerna är felaktigt, riskerar detta att påverka hamsterns välfärd negativt.

En annan aspekt som bör uppmärksammas är att vissa faktablad nämner förekomst av hybrider mellan Campbells dvärghamster och rysk vintervit dvärghamster. Dessa korsningar kan leda till kommunikationsproblem mellan individerna, vilket i sin tur kan orsaka konflikter och stress. En studie av Piastolov *et al.* (2023) visade att hybriderna uppvisade skillnader i läten jämfört med de ursprungliga arterna, vilket kan försvåra deras sociala interaktioner. Dessutom kan hybriderna variera i kroppsstorlek under dräktigheten, vilket ökar risken för komplikationer vid förlossning (Piastolov *et al.*, 2023). Djurbutiker bör undvika att sälja hybrider, för att främja en god välfärd hos hamstern.

Faktabladerna uppvisar flera brister när det gäller att ge djupgående information om hamsterns behov. Ett exempel på detta är beskrivning av burutrymme. Många av faktabladerna nöjer sig med att återge de minimimått som krävs enligt L80, men misslyckas med att ge vägledning kring vad som faktiskt främjar djurets välfärd.

Som tidigare nämnts visar Fischer *et al.* (2007) att en burstorlek på 10 000 cm² var att föredra för att minska på förekomsten av stereotypa beteenden och för att öka deras välfärd. Denna typ av information saknas i faktabladens beskrivningar, utan har mer vaga formuleringar såsom “desto större desto bättre”. Faktabladen beskriver inte konkreta exempel eller riktlinjer för vad som faktiskt kan vara tillräckligt stort. I ett av faktabladen angavs ett mått vilket var mer kopplat till de burstorlekar som djurbutiken själva har tillgång till, inte vad som är bra för hamsterns mående.

Ett annat exempel på informationsbrist i faktabladen är frågan: “Hur ofta ska man städa en hamsterbur?”. De flesta faktabladen anger att städning ska ske 1–2 gånger per vecka men det beror även på storlek av buren. Denna information kunde utvecklas mycket mer för att säkerställa en bättre välfärd för hamstern. Ett faktablad rekommenderade att använda desinficeringsmedel vid rengöring av buren, vilket är bekymrande med tanke på hur väl utvecklat hamsterns doftsinne är, vilket gör dem känsliga för starka dofter (O’Malley, 2005). Enligt en studie av Veillette & Reeb (2010) föredrar hamstrar att vistas i en bur med sitt tidigare strömaterial snarare än i en ny och rengjord miljö. Det visar även att städning av burar kan orsaka stress, eftersom deras naturliga dofter försvinner (Veillette & Reeb, 2010). Websidan gerbilhamster.se (2018) beskriver mer ingående hur städrutiner bör utformas för att minimera stress, till exempel genom att spara en del av det gamla ströet vid storstädning, för att behålla mer av sina naturliga dofter de är vana vid, men samtidigt även småstäda varje dag för att minimera bakteriebildning. Detta visar ett exempel på hur faktabladen skulle kunna förmedla mer detaljerad information för att undvika negativ påverkan hos hamstern.

En annan återkommande punkt i faktabladen är rekommendationen att använda hamsterbollar, trots att det visat sig kunna orsaka stress. Karlsson (2013) visade i sitt arbete att hamstrar uppvisar tecken på stress vid användning av hamsterbollar. Även organisationen RSPCA (2024) avråder att använda hamsterboll för det har uppmärksammats att det orsakar stress, vilket stöds av flera andra källor online. Ämnet behöver dock studeras vidare för att dra mer avgörande slutsatser.

Saltsten och mineraldroppar har även nämnts, vissa faktablad säger att detta ska användas men vissa faktablad säger istället att man inte ska använda saltsten. Hamsterföreningen.se (2024) beskriver de att hamsterns foder ska innehålla tillräckligt med den näring och salt som en hamster behöver. Vid överskott av salt kan detta leda till hälsoproblem såsom njursten (Hamsterföreningen, 2024). Mineraldroppar bör endast ges efter veterinärs rekommendationer, eftersom det

oftast inte är något som behöver tillsättas (Hamsterföreningen, 2024). Därför avråder många erfarna hamsterägare från att använda dessa produkter.

Ett ytterligare exempel är badning av hamster med vatten och gnagarschampo, vilket nämns i ett av faktabladen. Även om det påpekas att det endast bör göras i samråd med veterinär finns det risk att informationen misstolkas av djurägare på grund av ordvalet som använts i faktabladet. Hamstern har inget behov att bada i vatten, och det kan orsaka stress (petassure.com, 2023). Däremot har det lagts märke till att de har ett behov av att sandbada. Gerbilhamster.se (2021) och hamsteföreningen.se (2024) beskriver att tillgång till sandbad ska finnas och det är ett sätt för hamstrarna att hålla sig rena.

5.2 Lagstiftningens problematik

L80 uppvisar betydande brister i sina föreskrifter när det gäller att säkerställa en god välfärd för hamstrar. Om inte L80 förmedlar korrekt information kan detta även påverka innehållet i faktabladen. Om föreskrifterna är ofullständiga eller missvisande är det en stor risk att felaktig information sprids vidare till både personalen och djurägare.

Ett exempel på var L80 brister är enligt 8 kap. 1 § L80 ska gnagare, utom guldhamster, hållas i par. Detta gäller inte om det finns särskilda skäl. Detta kan dock skapa problem för arter som den kinesiska dvärghamstern, vilket verkar vara en art som de har glömt bort. Även om denna art inte är vanligt förekommande i butiker, så finns den med på flertal faktablad och säljs i mindre omfattning. Den kinesiska dvärghamstern har, likt guldhamstern, ett solitärt behov och bör inte hållas i par (Hedley *et al.*, 2023). Det är även relevant att uppmärksamma att samma paragraf inte tar hänsyn till hybrider som kan uppstå mellan dvärghamstrar, vilket kan skapa konflikter med varandra i sociala strukturer (Piastolov *et al.*, 2023).

Ett ytterligare problem är att det saknas en tydlig kontroll för att säkerställa att dessa faktablad innehåller de punkter som L80 kräver. Resultatet på mina observationer visade att alla djurbutiker inte har med alla punkter som krävs, därför behövs det mer kontroller för att kunna uppmuntra förändringar i faktabladen.

5.3 För- och nackdelar med litteraturen

En av de viktigaste insikterna som framkommit under arbetets gång är de bristerna inom forskningen kring hamsterns behov. Avsaknaden av tillräcklig

vetenskaplig grund har haft en direkt inverkan på detta arbetes resultat, men det har även haft en påverkan kring faktabladens innehåll. Om det inte finns ett vetenskapligt stöd på information inom ämnet är det vanligare att innehållet i faktabladen skiljer sig från varandra, eftersom det gör det svårare att avgöra vilken information som är korrekt. Detta har i sin tur försvårat arbetets genomförande, det har varit en utmaning att hitta aktuell och utförlig information.

De flesta vetenskapliga artiklar som finns tillgängliga är främst inriktade på medicinska forskningsområden än på hamsterns naturliga beteenden och behov. Det finns även en större mängd forskning om guldhamstern jämfört med dvärghamstrar, vilket kan förklara varför inledningen till arbetet innehåller mindre utförlig information om de olika dvärghamsterarterna. Ett ytterligare problem är att flera vetenskapliga studier använder det generella begreppet "hamster" utan att specificera art, vilket leder till mer förväxling med olika arters behov. Även om vissa behov är gemensamma mellan arterna, är det fortfarande avgörande att uppmärksamma de artspecifika skillnaderna för att säkerställa god djurvälstånd. Dvärghamsterns sociala strukturer i det vilda finns det bristfälliga studier på, vilket är viktigt för att kunna tillgodose deras sociala behov så det kan efterliknas i fångenskap.

Som nämnts i inledningen betraktades guldhamstern tidigare som utdöd, fram till en koloni upptäcktes vid 1997 och arten klassificeras sedan som hotad (Gattermann *et al.*, 2001; Kennerley *et al.*, 2022). Det har även dokumenterats att guldhamstern till en början förväxlades med den turkiska hamstern, vilket kan ha bidragit till en viss osäkerhet i den vetenskapliga dokumentationen (Gattermann *et al.*, 2001).

Det framkom även att det skett en förväxling mellan arterna Campbells dvärghamster och rysk vintervit dvärghamster. Man trodde först att *Phodopus sungorus* hade två underarter som namngavs *Phodopus sungorus sungorus* och *Phodopus sungorus campbelli* (Brown & Donnelly, 2012). Under 1980 upptäckte de att dessa var två olika arter och fick nytt namn som *Phodopus sungorus* och *Phodopus campbelli* (Brown & Donnelly, 2012). Denna förväxling kan ha haft en påverkan på tillgången på korrekt artspecifik forskning, då äldre artiklar kan innehålla felaktiga benämningar.

För roborovski dvärghamster hade man under en längre tid svårt att få dem att reproducera sig i fångenskap (Feoktistova & Meschersky, 2005). Detta kan ha begränsat möjligheterna till långsiktig forskning och observationer som i sin tur har bidragit till ett svagare forskningsunderlag för just denna art.

För den kinesiska dvärghamstern, som nämndes i inledningen, var det otydligt vad det korrekta vetenskapliga namnet är för denna art. Detta beror på att forskare har ifrågasatt de namn som hade tagits fram och det är fortfarande oklart om det vetenskapliga namnet är *Cricetulus griseus* eller *Cricetulus barabensis*.

Sammanfattningsvis finns det flera omständigheter som har försvårat forskningen kring hamster. Dessa brister påverkar vår förståelse för artens naturliga behov, och hur vi bör hålla dem i fångenskap för att säkerställa en god djurvälstånd, och fler studier bör göras.

5.4 För- och nackdelar med material och metod

Vid insamlingen av faktablad valdes material från både större och mindre butikskedjor. Min första tanke var att de större butikskedjor skulle ha mer korrekt information eftersom de har större press på sig från samhället. Vid närmare granskning av faktabladen visade det sig att detta inte alltid var fallet.

Syftet med att jämföra faktabladens innehåll med den aktuella vetenskapliga litteraturen var att undersöka i vilken utsträckning informationen i faktabladen överensstämmer med den vetenskapliga grunden. Denna jämförelse hade svårigheter på grund av tidigare nämnd brister på den vetenskapliga grunden som kan ha påverkat resultatet.

Det är viktigt att notera att kunskap om hamsterns behov inte enbart baseras på vetenskaplig litteratur. En stor del av kunskapen om förståelse kring hamstrars beteende och välfärd har utvecklats genom erfarna hamsterägare. I denna studie valdes dock att endast inkludera vetenskapliga källor och böcker i resultatet, eftersom vetenskaplig forskning utgör en viktig grund för att skapa enhetlig och tillförlitlig information. Internetkällor har endast använts när vetenskaplig forskning på ämnet inte har kunnat hittas, främst i inledningen och i diskussionen. Internetkällor som hamsterförening.se eller gerbilhamster.se har använts eftersom de innehåller stor kunskap inom hamsterns behov, och har varit pålitlig information som använts i hamsterforum och av hamsterägare. Informationen anses som trovärdig på grund av deras goda kunskaper inom området av gnagare som även speglas mycket av vad annan forskning nämnt tidigare. Internetkällor som har haft en veterinärmedicinsk bakgrund har också använts. I nuläget kan det vara svårt att avgöra vilka källor som är mest pålitliga, och djurägare kanske väljer istället att lita på djurbutikens personal mer.

Under mitt stycke angående material beskrevs tydliga kriterier för hur varje punkt från L80 skulle bedömas. Dessa grunder var avgörande för att få en uppfattning

av hur jag tolkat punkterna och hur jag bedömer innehållet i faktabladen. Dock tolkningen av punkterna från L80 och hur högt kraven ska sättas kan variera beroende på vem som genomför analysen. Ett liknande arbete som utförs av någon annan kan därmed ge ett annat resultat beroende på vilka krav och tolkningsramar som används.

Tillgången till vetenskaplig litteratur är även beroende på vad SLUs databas har tillgång till. Detta har även haft en påverkan på resultatet eftersom vissa artiklar har valts bort på grund av detta.

5.5 Samhälls- och etiska aspekter

Ur ett etiskt perspektiv är det viktigt att säkerställa hamsterns välfärd genom deras välmående i fångenskap. Trots att hamstern är ett litet djur med en kort livslängd visar de behov av aktivering, stimulans och en artanpassad miljö. Den nuvarande djurhållningen för hamster har en direkt påverkan på deras livskvalitet.

För att behålla möjligheten att hålla hamstern som sällskapsdjur krävs förbättrade levnadsvillkor. För detta bör vi beakta att olika hamsterarter har olika behov och därför inte bör behandlas som en enhetlig grupp. I nuläget är deras status i samhället låg, vilket återspeglas i bristfällig lagstiftning och låg prioritering i tillsynen. Föreskrifterna i L80 är otillräckliga, med minimikrav som inte motsvarar hamsterns faktiska behov.

Ur ett hållbarhetsperspektiv kan både social och ekonomisk hållbarhet kopplas till förbättrad välfärd hos hamstrar. Välinformerade djurägare kan undvika onödiga veterinärkostnader genom korrekt skötsel, vilket minskar både lidande för djuret och kostnader för ägaren. Sedan även att djurägare kan göra mer medvetna inköp av produkter, vilket i sin tur minimerar felaktiga köp som påverkar hamsterns välfärd exempelvis gnagarschampo eller hamsterbollar.

För djurbutiker innebär detta att korrekt och tydlig information inte bara gynnar djuren, utan också butikens rykte. Vid upplevelsen att personalen har goda kunskaper och förmedlar pålitlig information kan skapa en ökad tillit från kunderna, vilket i längden kan leda till ökad försäljning. Samtidigt kan även ett ökat krav på kunskap och korrekt information innebära färre sålda hamstrar, eftersom det inte blir lika enkelt att hålla en hamster. Detta kan uppfattas som en ekonomisk förlust för djurbutiker.

För ett socialt hållbarhetsperspektiv ses hamstern som ett lämpligt sällskapsdjur för barn. Muldoon *et al.*, (2016) visar att barn som lär sig att ta ansvar om djurens

välfärd kan sedan spegla sig över hur barn behandlar varandra i sociala sammanhang. Det är lika viktigt att vuxna även engagerar sig i djurhållning och skötsel, för att visa hur man sköter ett djur på korrekt sätt. Detta leder till att barnen själva tar efter sina föräldrar om hur man tar hand om djuren.

5.6 Framtida forskning

Detta arbete hoppas inspirera fler att forska och studera om hamster. Detta är ett område som är bristfälligt men också avgörande för att få en bättre bild över hamsterns behov. Framtida studier kan vara exempelvis att göra en enkätundersökning för att se hur dagens hamsterhållning ser ut i Sverige för att få en bättre överblick av helheten. Det skulle också kunna rikta sig in på hur stor påverkan djurbutiken har på smådjurens välfärd men även kanske ta reda på deras erfarenhet inom smådjur eller andra exotiska djur. För större forskningsprojekt måste fler studier göras på hamsters naturliga behov i det vilda. För tillfället görs studier i forskningsmiljö vilket inte kan återspegla hamsterns naturliga behov. Vi bör studera hamstrar i deras naturliga miljö, eftersom det redan nu finns svårigheter att studera vissa arter på grund av deras hotade status och möjligheterna att studera hamstern blir svårare.

6. Slutsats

Faktabladen som har samlats in visar att inga blad har med alla punkter som krävs från L80. De uppger även bristande information vid skötselråd som skulle kunna förtydligas och vara mer exakta. Den bristande vetenskapliga grunden gör det svårt att dra tydliga slutsatser om informationen i faktabladen har med aktuell forskning om hamsterns behov. Fler vetenskapliga studier bör göras om hamstrarnas behov vilket kan leda till mer förståelse om deras behov i fångenskap som kan öka deras välfärd. Faktabladens innehåll visar även att det kan ha en påverkan på hamsterns välfärd och detta bör säkerställas så att information som ges ut från djurbutiker är korrekta för att öka deras välfärd.

Referenser

- Batsaikhan, N., Tinnin, D., Shar, S., Avirmed, D. & Usukhjargal, D. 2016. *Cricetulus barabensis*, The IUCN Red List of Threatened Species <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2016-3.RLTS.T5524A22391002.en>, använd 2025-04-08.
- Bauer, B.A. & Besch-Williford, C. 2012. Other Hamsters. I: The Laboratory Rabbit, Guinea Pig, Hamster, and Other Rodents. First edition. (Red. Suckow, M.A., Stevens, K.A. & Wilson, R.P.). London, Elsevier Inc.
- Brown, C. & M. Donnelly, T. 2012. Disease Problems of Small Rodents. I: Ferrets, Rabbits, and Rodents Clinical Medicine and Surgery. Third Edition. (Red. Quesenberry, K. & Carpenter, J.W.). London, Elsevier Inc.
- Cassola, F. 2016a. *Phodopus sungorus* The IUCN Red List of Threatened Species 2016: e.T17037A115139908. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.20163.RLTS.T17037A22354157.en>, använd 2025-04-02.
- Cassola, F. 2016b. *Phodopus campbelli*. The IUCN Red List of Threatened Species 2016. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2016-3.RLTS.T17035A22354039.en>, använd 2025-04-08.
- Cassola, F. 2016c. *Phodopus roborovskii*. The IUCN Red List of Threatened Species 2016: e.T17036A115139633. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2016-3.RLTS.T17036A22353945.en>, använd 2025-04-08.
- Fox, A. & Neville, V. 2024. Burrowing for answers: Investigating Syrian hamster Welfare through owner surveys. *Veterinary record*, 195 (9).
- Figala, J., Hoffmann, K. & Goldau, G. 1973. The annual cycle in the Djungarian Hamster *Phodopus sungorus* Pallas. *Oecologia*, 12 (2), 89.
- Fischer, K., Gebhardt-Henrich, S. & Steiger, A. 2007. Behaviour of golden Hamsters (*Mesocricetus auratus*) kept in four different cage sizes. *Animal welfare*, 16:1, 85–93.

- Feeney, W.P. 2012. The Chinese or Striped-Back Hamster. I: The Laboratory Rabbit, Guinea Pig, Hamster, and Other Rodents. First edition. (Red. Suckow, M.A., Stevens, K.A. & Wilson, R.P.). London, Elsevier Inc.
- Feoktistova, N.Y. & Mescheresky, I.G. 2005. Seasonal Changes in Desert Hamster *Phodopus roborovskii* Breeding Activity. ACTA ZOOLOGICA SINICA 51 (1):1-6.
- Grant, K. 2014. Rodent Nutrition: Digestive Comparisons of 4 Common Rodent Species. The veterinary clinics of North America: Exotic animal practice, 17 (3), 471–483.
- Gattermann, R. Fritzsche, P. Neumann, K., Al-Hussein, I. Kayser, A., Abiad, M & Yakti, R. 2001. Notes on the current distribution and the ecology of wild golden hamsters (*Mesocricetus auratus*). 254, 359-365.
- Gattermann, R., Johnston, R.E., Yigit, N., Fritzsche, P., Larimer, S., Özkurt, S., Neumann, K., Song, Z., Colak, E., Johnston, J. & McPhee, M.E. 2008. Golden hamsters are nocturnal in captivity but diurnal in nature. Biology letters, 4 (3), 253–255.
- Gerbilhamster.se. 2025. <https://gerbilhamster.se/skotsel/buren/stadning/>, använd 2025-05-21
- Hamsterföreningen, 2024. <https://www.hamsterforeningen.se/>, använd 2025-04-02.
- Hauzenberger, A.R., Gebhardt-Henrich, S.G. & Steiger, A. 2006. The influence of bedding depth on behaviour in golden hamsters (*Mesocricetus auratus*). Applied animal behaviour science, 100 (3), 280–294.
- Hedley, J.E., Pettitt, A. & Abeyesinghe, S.M. 2023. Preliminary investigation into the housing of dwarf hamsters. Veterinary record, 193 (4).
- Hutchins, M., Devra, G.K., Valerius, G. & Melissa, C.M. 2003. Hamsters. I: Grzimek's Animal Life Encyclopedia, 2nd edition. Volume 16 Mammals V (Red. Hutchins M., Devra G.K., Valerius, G. & Melissa C.D). Farmington Hills, MI: Gale Group.
- Ifaw.org. 2024. <https://www.ifaw.org/animals/wild-hamsters>, använd 2025-05-21.

- Karlsson, M. 2013. Hur påverkas dvärghamstrar av att vistas i hamsterbollar? Studentarbete. Sveriges lantbruksuniversitet.
- Kennerley, R. & Middleton, K. 2022. *Mesocricetus auratus*. The IUCN Red List of Threatened Species 2022: e.T13219A107411865.
<https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2022-1.RLTS.T13219A107411865.en.en>, använd 2025-04-02.
- Kolynchuk, A. 2015. "Phodopus roborovskii" (On-line), Animal Diversity Web.
https://animaldiversity.org/accounts/Phodopus_roborovskii/, använd 2025-04-18.
- Miedel L.E. & Hankenson C.F. 2015. Biology and diseases of hamsters. I: Laboratory Animal Medicine. (Red. Anderson, L.C., Whary, M.T., Otto, G. & Pritchett-Corning K.R. & Fox J.G.). Amsterdam, Elsevier Inc.
- Muldoon, J.C., Williams, J.M. & Lawrence, A. 2016. Exploring Children's Perspectives on the Welfare Needs of Pet Animals. *Anthozoös*, 29 (3), 357–375.
- Murray, K.A. 2012. Anatomy, Physiology, and Behavior. I: The Laboratory Rabbit, Guinea Pig, Hamster, and Other Rodents. First edition. (Red. Suckow, M.A., Stevens, K.A. & Wilson, R.P.). London, Elsevier Inc.
- O'Malley, B. 2005. Clinical anatomy and physiology of exotic species: structure and function of mammals, birds, reptiles, and amphibians. Sid 227–236. Edinburgh, Elsevier Inc.
- Orrpars, E. 2024. <https://www.agria.se/smadjur/artiklar/om-smadjur/popularaste-smadjuren/>, använd 2025-04-02.
- Pellet, S. & Mancinelli, E. 2017. Veterinary care of hamsters. Part 2: diagnostics, diseases. *Companion animal*, 22 (12), 743–749.
- Piastolov, S.V., Volodin, I.A., Vasilieva, N.Y., Khrushchova, A.M., Shekarova, O.N. & Volodina, E.V. 2023. Comparison of ultrasonic isolation calls of pure-breeding and interspecies hybrid *Phodopus* dwarf hamster pups. *Behavioural processes*, 210, 104917–104917.

- Petassure.com, 2023. <https://www.petassure.com/>, använd 2025-05-27
- RSPCA. 2025. <https://www.rspca.org.uk/>, använd 2025-05-21
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:15) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m.av djur avsedda för sällskap och hobby, saknr L80
- Vets4pets.com, 2025. <https://www.vets4pets.com/pet-health-advice/small-pet-advice/hamster-hibernation>, använd 2025-05-21.
- Warwick, C., Steedman, C., Jessop, M., Arena, P., Pilny, A. & Nicholas, E. 2018. Exotic pet suitability: Understanding some problems and using a labeling system to aid animal welfare, environment, and consumer protection. *Journal of veterinary behavior*, 26,17–26.
- Veillette, M. & Reeb, S.G. 2010. Preference of Syrian hamsters to nest in old versus new bedding. *Applied animal behaviour science*, 125 (3), 189–194.
- Winnicker, C., Pritchett-Corning, K.R., Coleman, K. & Schapiro, S.J. 2022. *Behavioral Biology of Hamsters. I: Behavioral Biology of Laboratory Animals*. First edition. (Ed. Coleman, K. & Schapiro, S.J). Oxon, CRC Press.
- Wynne-Edwards, K.E. & Lisk, R.D. 1987. Behavioral interactions differentiate Djungarian (*Phodopus campbelli*) and Siberian (*Phodopus sungorus*) hamsters. *Canadian journal of zoology*, 65 (9), 2229–2235.
- Wynne-Edwards, K.E., Rosenblatt, J.S., Slater, P.J.B., Roper, T.J. & Snowdon, C.T. 2003. From Dwarf Hamster to Daddy: The Intersection of Ecology, Evolution, and Physiology That Produces Paternal Behavior. In: *ADVANCES IN THE STUDY OF BEHAVIOR*, VOL 32. Elsevier Science & Technology. 207–261.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Hamstern är ett mycket vanligt husdjur som förekommer hos många familjer eftersom de anses vara ett barnvänligt husdjur, som inte kräver mycket skötsel. Med ny utförligare forskning visar de att hamstrar har ett mycket stort behov att få tillräckligt med utrymme så de kan springa och gräva. Det är därför en del frågor kring hur våra hamstrar mår i fångenskap och vilka kunskaper vi har om hamsterns behov.

En vanlig plats att köpa hamstrar är hos djurbutiker, där många förlitar sig på personalens kunskaper för att utbilda om hur man sköter sitt nya husdjur och vilka produkter som är bäst. Enligt Jordbruksverkets föreskrifter ska djurbutiker ge ett faktablad vid försäljning av djur. Faktabladen ska enligt föreskrifterna även innehålla information om vissa punkter om det specifika djurslag som säljs.

Syftet med detta arbete var att jämföra hur dessa faktablad stämde överens med kravet om innehållet enligt vår djurskyddslagstiftning och hur mycket innehållet stämde överens med vetenskaplig grund. Det undersöktes även vilket påverkan innehållet i faktabladen kan ha på hamsterns välfärd.

Totalt besöktes fem djurbutiker där både faktablad för dvärghamster och guldhamster samlades in. Fyra av djurbutikerna kunde besökas för att få tag på deras faktablad och en av djurbutikerna skickade sitt faktablad genom mejl. Faktabladen jämfördes med punkterna som är krav enligt föreskrifterna och sedan granskades utifrån en vetenskaplig grund.

Resultatet visade att inga av faktabladen som hade samlats in uppfyller kraven som behövdes enligt föreskrifterna. Det var information som saknades och ansågs som felaktig. Faktabladen hade en hyfsat bra vetenskaplig grund, men det var en del innehåll som ej kunde bekräftas med vetenskaplig forskning. Den vetenskapliga forskningen anses var bristfällig och det var svårt att dra några tydliga slutsatser på grund av detta. Faktabladen var dock kortfattade i sin beskrivning och kunde utvecklas mer för att ge bättre skötselråd vilket kan bidra till hamsterns välmående.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

☒ JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.